Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.

ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з загранниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.

ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 4 (69) Львів, неділя 26 січня 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 30—13

Свято Йордану у Львові.

Свято Йордану у Львові відбулося особливо величаво цего року. Величезний здвиг вірних заляг цілий ринок. В Преображенській церкві відправив архиерейську Службу Божу епископ Будка, а по службі о 10 год. перед полуднем рушив з цеї церкви і зі всіх церков Львова величавий похід з процесіями па Ринок. Кільканацятьтисячна маса народу, море голов, залягли цілий львівський Ринок довкола ратуша. Увесь нарід співав коляди і приґравала дуже красно музика Товариства „Зорі“.

Епископ Будка в асисті усего вищого гр.-кат. духовенства посвятив воду і поблагословив зібраний народ. Дуже гарно вражав чисто національний вигляд свята, прегарні строї орхестри львівського Т-ва „Зорі“ і стрункі ряди пластунів і пластунок, що пильнували порядку.

—о—

АРЕШТОВАННЯ В ЯСТРУБИЧАХ.

На сам Святий Вечір арештували в Яструбичах пов. Сокаль трьох членів тамошної читальні й „Лугу“: Ілька Михалюка, Стефана Івашкова й Гаврила Сторощука. Їх підозріває поліц'я в тім, будьтоби вони стріляли до військового літака, який 7 грудня осів був на полях недалеко Яструбич, а також, будьтоби вони 11. листопада повибивали шиби на постерунку поліції, позривали поліційні таблички й вивісили на постерунковій ліхтарні й на місцевій школі жовто-сині хоругви.

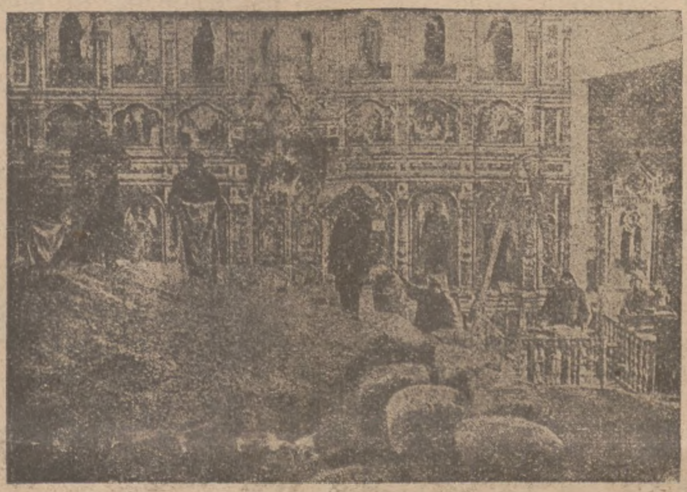
—о—

Красний приклад свідомости.

Два господарі в Верхні повіт Калуш записали на Читальню „Просвіти“ по куснику свого ґрунту. Василь Мельник дарував місце 500 м. квадр. під будову читальняного дому, а Стефан Чолій дарував площу 250 м. квадр. котру мають продати а гроші обернути на будову дому. 22. грудня підписали оба контракт даровизни. З великою радістю пишемо про це і кличемо: Честь і слава таким людям!

———

Склад збіжа в церкві.

Більшовики касують церкви і замінюють їх на свої читальні („клюби“), на кіна і на маґазини. На образку бачимо таку церковцю в селі Петровську на Україні, яку замінили на шпихлір. Селяни мусять звозити і зсипати тут своє збіжа. Того припильновують узброєні більшовицькі аґенти, що розжилися по українських селах і збирають хліб для Московщини. Отак виглядає той гаравд під більшовиками, яких так дуже захвалюють наші „сельроби“, „нові шляхи“, „вікна“, „сила“, „праця“, „рада“ і инші подібні люди й ґазети.

Панове радні, стійте за добро громади і народу.

Гарний примір! Рада громадська в Незнанові при ухваленню прелімінара буджетового на рік 1930/31 ухвалила 14 зол. на часопис „Сільского Господаря“ 50 зол. на Швайцарську Сонду і 25 зол. на „Товариство Допомоги Укр. Інвалідів“. Честь і слава тим членам ради громадської, що не забули за народне добро. Правда що то малі датки, але для Незнанова і то добре, бо в нас на жаль нема межи радними згоди.

Нерадний.

Зі Стрілкова, пов. Стрий, пишуть нам: У нас виставили громадський буджет до перегляду. В нім є призначено сотки золотих на чужі і байдужі або й ворожі нам інституції і справи і деякі такі, що ми і так на них платимо податки, — а за наші народні установи навіть не спімнули. У нашім селі є славити Бога всі радні, крім двох, українці. Як наші громадяни переглядали буджет на Різдво, то ніхто навіть з радних не обізвався. Гей, гей, панове радні Стрілкова! Чи ви вже забули на обовязки, які ви на себе взяли? Уважайте, щоб ви не стягнути на себе проклони та пятно!

Памятайте п. радні, що десятки наших народних інституцій чекають на ваш обовязок! Таж в самім селі маємо свої товариства, які ледве животіють. Маємо надію, що ви панове радні поступите так, як пристало на чесних радних, — як ні, то відцураємося вас, як зрадників цілого народу! „Схаменіться, будьте люде!“

Свій.

———

ПРОТЕСТИ ПРОТИ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ НА УКРАЇНІ.

В багатьох наших селах і містечках ухвалюють українські установи (Читальні, Луги, Соколи й инші) протести проти того, що московські більшовики страшно переслідують наших братів на Україні. Ці протести це гарний прояв свідомости народу і вони повинні додати нашим братам за Збручем сили й витревалости, видержати важке время, й не тратити надії на кращі часи.

(Ці писемні протести містять ґазети „Діло“ і „Новий Час“).

———

Чи збереться Собор Православної Церкви під Польщею?

Дня 12. лютня цего року мав зібратися Собор Православної Церкви під Польщею. Тому, що православними під Польщею є головно українці, майже все населення Волині, Холмщини, Поліся і Підляша, варто ближче зацікавитися долею того Собору.

Митрополит православних Діонізій проголосив у листопаді Собор Православної Церкви на день 12. лютня 1930 р. Цей Собор мавби вирішити дуже важні справи, що дотичать так церковного майна (ґрунту і церков запечатаних або розібраних владою) як і православних вірних та духовенства та взагалі теперішного положення Православної Церкви під Польщею.

На скликання цего Собору (в Варшаві) дав свою згоду польський міністер освіти й віроісповідань ще 11. грудня 1929 р., 21. грудня предложив православний митрополит міністрови статут і порядок нарад Собору, а рівночасно повідомив, що наказав мирянам і духовеньству переводити вибори делеґатів на Собор. (Делеґатів вибирає кожда парохія, парохіяльні вибирають благочинних (деканальних), благочинні повітових, повітові епархіяльних, а епархіяльні соборних. Соборних делеґатів має бути 60, з того 30 світських, а 30 духовних). Та зараз таки 21. грудня міністер освіти відписав, що митрополит не сміє без дозволу міністерства переводити виборів на Собор і що забороняє їх. А по селах пішов наказ поліції, щоби не допускала до виборчих зборів. Митрополит обстає при тому, що православна Церков має право і без повідомлення властий відбувати такі збори і переводити вибори і зарядив, щоби православні дальше вибирали делеґатів.

Що тепер діється у православних на Волині і в инших північно західних землях, не знаємо, та думаємо, що коли міністер вже тепер поставився так неприхильно до тої справи, то ті вибори і сам Собор ледво, чи зможуть в тім речинці відбутися. Видно, що комусь той Собор невигідний і небажаний.

В кождім разі, якби до виборів

дійшло, то взиваємо наших братів-волиняків, щоби вибирали делеґатами на Собор тільки свідомих людий-українців, які зуміли би на Церковнім Соборі заступитися за гідність їхньої віри і щоби вирішили такі ухвали, які покривалисьби з патріотично-національними почуваннями українського народу.

В минулу пятницю про цей Собор говорив в польськім соймі пос. Хруцький. Він домагався, щоби міністр не мішався до внутрішних справ православної церкви і не ставив перепон у виборах. На те міністер віроісповідань і освіти Червінський відповів, що він не може погодитися з тим, щоби вибори на Собор могли відбуватися без його дозволу. І тому заборони виборів він не відкличе.

В соймі виступив також посол з одинки ніби українець і православний Богуславський. Він боронив міністра і виступав проти прав православної церкви. От який з него українець!

Суд над комуністами які напали на „Народню Справу“ і „Новий Час“.

13. січня була в львівськім суді розправа проти зловлених комуністів, які 27. листопада напали були на Редакцію „Народньої Справи“ і „Нового Часу“ і знищили богато річий. З трьох арештованих признався до вини тільки жидок Вінер і його засудили на пів року вязниці. Жидка Штіца і якогось Зазулю звільнили.

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

На Україні

противбольшовицький рух шириться помимо переслідувань свідомих українців більшовиками. До чого доходить ненависть наших, таких звичайно добродушних селян до більшовицьких урядників, доказують випадки, про які часто доносять часописі. Напр. у селі Кропивна на Волині замкнули селяни будинок, в котрому відбувалася нарада комуністів, і підпалили його. Всі комуністи згоріли.

Таке саме устроїли селяни з більшовицькою нарадою у сільського комуніста Мілька в селі Котельній на Волині. Комуністови Ковальчукови селяни в день його уродин прислали писемний вирок смерти. В кілька днів його застрілили, а його хату спалили.

На Україні мають тепер ввести новий календар, більшовицький. В тому календарі роки рахується не від Христового Рождества, але від так званої „жовтневої“ більшовицької революції. Отже там тепер числять не 1930, але 13-ий рік. Початок року 1. жовтня, а не 1. січня.

Рік складається з 360 „робочих“ днів і з 6 днів „революційних свят“. Ніодного християнського свята нема. Всі скасували. Рік ділиться на 4 квартали по 90 днів, квартал на 3 місяці по 30 днів, місяць на 6 тижнів по 5 днів. Тих 5 або 6 днів, що є понад 360 днів в році розділиться на місяці березень, травень і жовтень. Ці дні не матимуть ніякого числового означення, а будуть „революційними святами.“

Ця зміна має бути введена від 1. жовтня 1930 р. Від того часу святкування церковних свят вважатиметься злочином проти держави і за святкування будуть карати.

Побачимо, що воно з того вийде...

Як живеться селянам під більшовиками свідчить оцей лист:

— **Лист із Сибіру.** Один наш селянин, що за війни попав у полон і доси живе на Сибірі, просить нас помістити в ґазеті, як там людям тепер живеться під московсько-більшовицькою владою. Він пише: „Життя дуже погане. Хліб відбирають, худобу відбирають, коні, вози, плуги і навіть хати взяли на „казну“ так, що нічого чоловік власного не має. Церкви Божі переміняють на „клюби“ (більшовицькі читальні), тепер в декотрих церквах уже устроюють віча, танці і забави. Роблять з нас поган. Хто має в хаті образ Христа або Матері Божої, тому хліба не дають, а хто образи сховає або спалить, тому дають пів фунта хліба денно. Ми голодні і босі, над нами насміхаються. Одного священика викинули з церкви, як він відправляв Службу Божу. Ніхто з вас не тямить уже панщини, а тут, на Сибірі, і всюди, де тепер панують більшовики, ще гірше, як панщина. Всі роблять на комуністів, тих, що належать до партії. Неодин комуніст і одної букви написати не вміє, а одержує місячно 25 долярів. Прошу вас братя-галичани не вірте тим, що говорять, що під більшовиками добре жити. Тут велика нужда. Ми тут жиємо, як звірі дикі, бо тут панує Антихрист.“ Так пише один наш селянин, що оселився в Сибірі. Його імени не подаємо, бо це моглоби його наразити на прикрости.

Цими днями закінчилися дві важні політичні наради, одна в голяндській Газі, а друга в Женеві.

В Газі

дійшли вже делеґати держав антанти (Франції й других, що побили Німеччину) до порозуміння й згоди з німецькими делеґатами. Німці згодилися сплачувати відшкодовання такими ратами, які встановлює той плян американця Юнґа, над яким радили вже літом. Ті рати будуть складати німці в спеціяльнім банку, який для того утворився в Базилеї, і цей банк буде ті рати розділювати процентово між Францію й инші держави, що на кого припадає. Франція домагалася, щоби їй було вільно назад окупувати частину Німеччини своїми військами, якби німці перестали сплачувати рати згідно з підписаною умовою. Німці спротивилися тому. Полагоджено цю справу так: Якбч німці свідомо не схотіли платити відшкодовань, тоді поступить Франція так, як постановлено в версальськім договорі, то значить, що зможе знову наслати свої війська на німецькі землі. Якбиж Німеччина знайшлася в такій скруті, що мимо доброї волі не зможе платити, тоді будуть їй відрочувати сплати. В цих справах буде рішати Міжнародний Суд в Газі.

Майже рівночасно закінчила свої наради

Рада Союзу Народів у Женеві

Між иншими справами говорили про той „Мур Плачу“ в Єрусалимі, через який недавно билися араби з жидами у Палестині. Цю справу передали окремій комісії і вона ще буде про це радити. Крім того Союз Народів, як звичайно, нічого не врадив. Тільки виголосили ріжні міністри свої промови, в яких запевнювали, що всі хотять мира і згоди, але кождий знає, що в кождого за пазухою камінь... (Це вже була 54 сесія Ради Союзу).

В Римі

відбувся слюб італійського престолонаслідника Умберта з дочкою бельґійського короля. Були великі паради. Та цю параду попсував хтось остільки, що як бельґійський король з дочкою їхав в Бельґії, хтось уже в Італії підложив під поїзд бомбу, щоби короля вбити. Справді це завчасу викрито і нічо не сталося, але параду псувало.

Італійський голова міністрів і правдивий диктатор Італії Мусоліні видав італійців відозву, щоби всі краще прикладалися до управи ріллі, бо в ріллі богацтво народу. Також візвав усих тих, що не є рільниками, щоби шанували селянина і його важку працю. Він уложив гарну похвалу хлібови, яку ми тут перекладаємо на українську мову.

„Італійці,
Полюбіть Хліб,
Бо він — то серце дому,
Він — запах родинного стола,
Він — радощі домового вогнища.

Шануйте Хліб,
Бо він є потом на чолі селянина,
Гордощами його праці,
Овочем його посвяти!

Почитайте Хліб,
Що є славою піль
І запашних нив,
Святощами життя.

Не марнуйте Хліба!
Бо він — богацтво країни,
Бо він є найбільшим даром Божим,
Святою нагородою людського труду!“

Читання з історії України (ч. 52)

Як терпів український народ від року 1638 до 1648 перед повстанням Хмельницького.

В попереднім числі писали ми, як по довгих війнах козаків—запорожців з польською шляхтою, шляхті вдалося нарешті переважаючими силами так ослабити козаків, що вони через 10 років не мали сили виступити знову в обороні своїх прав і прав народу. Цей час найгіршого поневолення тревав від 1638 до 1648 року.

Опишемо коротко недолю українського народу в тих часах, так, як її описують в історії ті люди, що тоді жили і те все бачили і терпіли. Польські пани подіставали від свого короля богато земель на Україні і почали загосподаровуватися на добре і богатіли працею українських селян, яких робили своїми рабами—кріпаками. Навіть реєстрових козаків, які перед тим не були залежні від кождого пана, тільки просто від уряду, тепер заміняли в „підданих“ і робили, з ними що хотіли. Тих козаків було тоді 6000 і вони по містах робили панам службу.

Настав для панів рай! — пише історик.—Пани почали палити ліси на поташ, засівали широкі лани пшеницею і те все вивозили за границю, до Німеччини, й продавали за добрі гроші. Собі до помочі почали брати жидів. До того часу було на Україні дуже мало жидів, тільки по великих містах. Але коло 1638 року почали пани спроваджувати жидів у кожде село й місточко і на кождий фільварок. Робили жидів „жондцами“ своїх маєтків, давали їм в аренду млини, горальні і коршми, навіть уряди прим. старостова давали жидам в аренду а самі сиділи в собі у Варшаві або їздили по далеких краях.

Ба, треба знати, що пани тримали тоді церкви у своїй власти й стягали від священиків великий окуп від його прибутків. Тож тепер і церкви віддавали в аренду жидам! Жид тримав у себе ключі від церкви і коли священик хотів правити богослуження, то мусів просити й оплатити жида, аби той відчинив церков. Бувало на Великдень посходяться вже люди з пасками, а церков замкнена. Мусять зложити гроші і дати жидови, аж тоді він приїздив, мов пан, у колясі й відчиняв церкву. В тих часах напевно й уложив нарід ту пісню „Їде, їде Зельман“, яку ще й досі співає молодіж на Великдень по деяких селах. Ця пісня то свідок давної неволі, яку нарід терпів не тільки під панами але й під жидами.

Нарід дуже зненавидів тоді панів і жидів, але не мав ще сили щоби одностайно стати й скинути з себе те ярмо. Відважнійші робили хіба те, що втікали від панів і жидів і поселялися в східно-північній Україні (то є в нинішній Харківщині), де землі стояли ще тоді облогом, без жадного пана. Там оснували „Слободи“ і тому та земля зветься й досі „Слобідсьса Україна“.

Серед тої неволі відпадали від народу й останні українські пани, що ще донедавна сяк-так боронили народу. Нарід опинився сам ще тільки дрібна українська шляхта й міщани трималася рідного народу й віри. Українське духовенство так само терпіло, як і нарід. Польські езуїти мали на Україні великі права і вони переслідували тих, що не хотіли перейти на латинство, а священиків нераз кидали в тюрму. Взагалі доходила недоля народу до того, що хоч лягай у домовину!

Та мірка терпеливости нарешті таки урвалася. В 1648 році появився народний местник, що підняв усе козацтво і народ проти пан'в і жидів і на деякий час освободив Україну від чужої руки. Тим великим местником був гетьман Богдан Хмельницький. Про його велике діло зачнемо писати від найближчого числа докладнійше.

—o—

В Польщі

не сталося нічого нового. Сойм і сенат радять і покищо якось ладнають з міністрами, хоча не все робиться так, як міністри хотять. От на буджетовій комісії відкинули з буджету „диспозицийний фонд“ міністрови внутрішних справ,Юзефському. Цей фонд мав виносити 6 міліонів, а тимчасом не ухвалили ані гроша, тільки стокількадесять тисяч не представництво (репзентацію).

Цей новий міністр Юзефскі був дотепер воєводою на Волині і старався там своїми способамо наклонити українців до повної улеглости. Він — так, як і премієр — обіцює українцям під Польщею ріжні права, але тільки вповні покірним; а його політика як воєводи на Волині допускала, українцям таку волю, що українських шкіл на цілій Волині є тільки дві! Яку політику супроти українців схоче тепер цей міністр переводити в Галичині, не знати. Побачимо. Вже ми бачили й переживали не одно. Міністр Юзефскі сказав, що недопустить до того, щоби Волинь стала „четвертим воєвідством Сх. Галичини“, то значить, не допустить щоби свідомість українців з Галичини перейшла на Волинь. Цим тішаться всі польскі газети, але додають, що за мало є, не допускати тої „хороби“ на Волинь, а ще й треба викорінювати її в Галичині. Чи і як будуть викорінювати, побачимо.

Сойм радив над тим, щоби знизити оплату за пашпорти, як хто хоче їхати за границю. Є надія, що знижать ті оплати, але коли це буде, ще невідомо.

———

Жертвуймо на український театр!

„Кооператива Український Театр“ у Львові звертається до свідомих громадян з покликом, жертвувати датки на Український Театр.

Наводимо деякі місця з тої відозви:

„Лице паленіє в нас від сорому, що один із найкращих здобутків нашої культури: наш театр находиться на шляху до загину. Ніякий театр не в силі нині істнувати без постійної підмоги. Ніяка суспільність, що хоче мати право до назви культурної, не може істнувати без театру!

„Кооператива Український Театр“ у Львові піддержувала досі наш театр скромними фондами, призбираними перед трьома роками. Наші артисти, що ведуть злиденне життя, дають доказ великої пожертви й любови до рідного мистецтва, працюючи без ніяких засобів, примираючи голодом. Але й це не поможе, коли ми не прийдемо негайно їм з підмогою.

Завдяки порозумінню відповідних наших установ справа будови салі для нашого театру у Львові є нині на якнайкращій дорозі. Тепер треба дати тільки спромогу нашому театрови, що тиняється з місця на місце, втриматись до того недалекого часу, коли у Львові найде він захист у власній домівці. В цім може допомогати нам лише збірна допомога свідомих людей.

Нехай управа кождої нашої установи, кождої кооперативи і всі громаняни, головно заможнійші, призначать якусь щомісячну, хоч би невеличку, суму на наш театр. А наші члени громадських рад, нехай постараються внести відповідні позиції до буджету на ведення українського театру.

Ми певні, що таким способом перетримаємо той важкий час і коли відкриємо у Львові власну театральну салю, поставимо наш театр на гідній висоті.

Жертви приймає й пояснення дає „Кооператива Український Театр“ у Львові, вул. Руська 18. І.п.“.

Поважний добрий театр це для культурного народу дуже важна і конечна річ; театр розвиває культуру й свідомість народу і перед чужими дає йому гарне свідоцтво культури.

А тому щиро поручаємо всім свідомим людям, щоби по своїй спромозі жертвували лепту і на ту ціль.

Жнива Народні великі, та женців мало!

Пишуть люди до „Народньої Справи“ з усіх сіл і міст. Є добрі вісти, але є ще більше не добрих. Там тьма, там безпросвітність, там лінивство, там розбій і нечесність. А тільки де неде блимає світло.

Про велику тьму писав Павло Окіс з Підкариня. Він писав, як то важко людий просвітити і як він до того щиро змагає.

Такі люди щирої охоти є по всіх селах, але нема провідників, щоби тих людий згуртували і разом з ними почали працювати для свідомости народу. Ба — є такі люди, в кождім селі є один або й два інтелігенти, що моглиби стати провідниками і заохотити других до праці над освітою, — але тим людям брак охоти. Читали ми і в „Народній Справі“ деякі згадки про таких людий працівників. Бувають ними і священники й учителі і свідомі селяни. Але їх дуже-дуже мало.

А шкода! Велика шкода! Бо такий щирий провідник маже зробити чуда! Нехай він тільки дасть почин і закличе людий до роботи, а побачить, що охочих і свідомих людий є більше, як він сподівався. Тільки вони несміливі, не вірять у свої сили, треба їх збудити, а зачнуть щиро працювати.

На то маємо богато примірів. Місточко Холоїв потопало колись в пітьмі спало смертельно. І коли б. п. о. С. Петрушевич став там парохом то заломив руки над упадком людий. Але як узявся до щирої праці, то за недовгий час мов під чародійною палочкою виросли чуда в Холоєві: Братський Дім... Читальня... Сільський Господар — Каса ощадности... Сокіл... присяга не пити горівки... нова перков... І знайшлося чимало свідомих, що начали помагати свому провідникови. (Б. п. о. С. Петрушевич вмер на Україні, куди пішов з Галицьком Армією в 1919 році.) Слава і честь такогопровідника не вмре і других загріває до праці в користь Народу.

Великими добродіями народу є й редактори „Народньої Справи“, що взяли в руки важку працю і збудили вже неодного. Їх щира праця і любов до народу світить на цілий край. Вони навчили людий, як жити. 43. тисячі золотих пішло на село, як запомога потребуючим. Це велика річ! Але ще більша річ — то моральна користь, яку приносить народови така часопись, як „Н. Справа“!

Богато людий рушила ця ґазета до роботи в загальну користь. Богато нових провідників по селах узялося до праці. Але цего ще за мало! Народні жнива дуже богаті й великі і треба до них дуже богато тисяч женців. — а до тепер є їх тільки може кілька соток, щирих провідників народу. Треба щоби в кождім селі був бодай один такий щирий і неустрашний чоловік, щоби взяв провід тих культурно-освітних жнив у свої руки. За це жде кождого велика честь і вдячність від усего народу, бо не тільки його село але й він сам буде славний між усім народом і його будуть ставити за примір.

Тож кличемо, ми, селяни, в першу чергу до наших інтелігентів на селах: „Ведіть нас на дорогу освіти! Ведіть нас до добра! Станьте щирими женцями народньої ниви а ми всі підемо з вами жити золоте зерно! Зворушіть свої серця до темного брата а ми тоді станемо вірно при вас і нікому не дамо вас скривдити. Бо ви самі навчите нас, як маємо поступати, щоби ніхто нас не кривдив і щоби ми осягнули свої найвищі права!

Написав СТЕФАН ДЕМЧУК.
муж довіря „Народньої Справи“
в Холоєві.

Стережіться аґентів!

По наших селах вештаються тепер аґенти ріжних фірм з усяким крамом. Аґенти ці, звичайно дуже спритні люди, і завжди вміють так промовити до селянина, що він, і сам не знаючи коли і як, мусить у них щось купити.

На практиці це виглядає так: В село приходить такий аґент, пронюхає, кого би можна найлекше „надути“, приходить і всіма штуками солодко переконує і намовляє його купити якусь, скажім, машину. Обіцює золоті гори, низенькі рати, платні через кілька літ, тощо. А коли вже селянин змякне,дає йому аґент підписувати „умову“. В умові є звичайно щось зовсім инше, як те, що понаобіцював аґент. Селянин, не прочуваючи лиха, не читає умови і підписує — а тоді зачинається його біда.

Для прикладу наведемо один випадок, що його нам описав др. М. Рибак, адвокат у Перемишлі.

В липні 1928 р. агенти фірми „Діябольо-Сепаратор“ намовили селянку Марію Ковальчикову і Катерину Попович із села Воля Кривецька суд. повіту Дубецько, купити у них кружлівку до перепускання молока і масничку.

Обіцювали, що ці машини будуть коштувати лише щось по 115 чи 185 зол., платні ратами по 5 зол. місячно. Умови на папері так якось хитро позаслонювали, що жінки підписали якісь умови, не читаючи їх зовсім.

По короткім часі обі жінки переконалися, що впали жертвою хитрого обманства, і віддали справу адвокатови др. Рибакови, щоби спекатися тих кружлівок. Але фірма „Діябольо“ заскаржила обі жінки до суду в Дубецьку і то не за 115, але 420 зол.!

Городський суд вироком з дня 6. липня 1929 р. відкинув претенсію фірми і обі жінки виграли справу.

Отже квоту 840 зол., яку мала згадана фірма стягнути з наших селянок, вдалося вратувати. А хто поверне тим селянкам втрату часу і коштів?

Адвокат др. Рибак пише нам, що так в суді в Дубецьку, як і в Мостисках ведеться ще богато подібних процесів фірми „Діябольо“ з нашими селянами. Фірма не провіряє, хто винен, не аґентів, але селян переслідує процесами. Розуміється, що не один паде жертвою аґентів і платить кервані гроші, за свої „молочарські вовки“, які йому зовсім непотрібні.

Тому стережіться аґентів! А як уже когось конче кортить купувати в аґента, то нехай добре роздивиться що купує, за яку ціну і чи це йому потрібне, щоби опісля не наразився на непотрібні втрати!

Накінець скажемо таке: Платні оголошення фірми „Діябольо“ містили і ми в нашій ґазеті, але в добрій вірі, що ця фірма має совісних агентів, а не мантіїв. Колиж покажеться, що та фірма дальше буде тримати таких шахрайських аґентів, то ми не тільки не будемо містити її оголошень, але будемо її поборювати і відраджувати людий від неї. Так поступимо з кождою фірмою, яка в нас оголошується, а потім посилає шахраїв на села. Тому просимо всіх, доносити нам зараз про подібні випадки, коли десь аґенти такої фірми, яка в нашій ґазеті оголошується, в той спосіб поступили.

———

Що робити як корова перед породом не може стати на задні ноги.

Це буває тоді, коли корову не віджинлювано доброю пашою. Корові забракло в їжі вапна, кости її змякли, бо все вапно йшло для утворення костей теляти і корова ослабла. Коли ця неміч появиться на довго перед породами, — корова може згинути. Щоб цього не було, то треба корові давати ситну пашу: солодке сіно, конюшину, люцерну, вику, які мішаємо до січки. Корову ростираємо віхтем соломи, намоченим в воду або в спирт. Ноги час від часу розгинаємо. Коли корова пробує встати, помагаємо їй.

——

До Мужів Довіря Народньої Справи!

Просимо всіх мужів довіря найдалі **до 30. січня цр.** вирівнати всі належитости за побрані календарі і колядники. Хто не сподіється вже продати календарів, того просимо їх нам повернути до того часу, бо маємо ще багато замовлень, а календарі у нас вже вичерпані.

Сліпота, злоба, чи завість?

Вже не одна біда присікалася до нашої Редакції, від коли ми почали видавати „Народню Справу“.

В жовтні 1928 року, загриміли на нас в с і, від права до ліва: „Свобода“; (що правда — то правда), „Громадський Голос“, „Праця“ „Сельроб“ і йому подібні (про такі, як „Селянин“, то вже й незгадуємо). Ті перші йшли на нас з насмішками й кпинами, другі з шаленою лютю. Та одним відповіли ми спокійно і коротко, другим навіть не відповідали — і — правда, — по короткім часі всі вони замовкли. Ба — деякі з тих, що нас спершу висміювали й лаяли (самі не знаючи, за що), тепер „принизилися“ і вже йдуть нашими слідами, використовуючи наш досвід. (Ось приміром „Гром. Голос“ несміливо обіцює вже маленькі запомоги за упавшу худобину).

Цими днями появився у Львові новий свисток: „Сила“. Ця комуністична „Сила“ також гавкнула і замовкла. Але дивним випадком знайшовся ще хтось, що кинув каменем у наш город, майже рівночасно з „Силою“. Це перемиська ґазета „Український Голос“. Не посуджуємо його в якімсь порозумінню з московськими запроданцями з „Сили“, тільки уболіваємо, що ґазета, яка мала славу поважної і патріотичної, забулася аж до того, що мимохіть стає в один фронт з нашими справжніми ворогами.

Тепер звернемося просто до пана редактора „Українського Голосу“, який підписався під їдкою статею: „Рівнання на найнище“ (має бути найнижче“) буквами „З. П.“ (в 2. ч. „У. Г.“): Любий Пане! Доки Ви пишете про низькість і шкідливість таких популярних ґазет, які підхлюблюють своїм примітивним змістом (скандалістика, морди і т. п.) людським інстинктам і тим робом позискують собі передплатників, доти ми з Вами згідні. Та в тому місці і в тій хвилі, коли ви ту характеристику пробуєте натяками приложити до нашої ґазети, кажемо: „Гов! Зась Вам! Тут уже відомі нам і Вам справи засліплюють Вас до того, що Ви повинні піти на прохід або до шпиталю — але не писати статті до ґазети“!

Бо наша популярність, паночку, не полягає в „скандалістиці“ і взагалі в змісті, тільки в мові, в стилю, в яснім способі вислову; це популярність тільки формальна. А за зміст нашої ґазети не потребуємо соромитися. Він завжди був і є такий, що звертає думки читача-селянина до кращого, до вищого, до благородного. Зміст у нас зовсім не є популярнний у Вашому розумінню! І коли Вам роїться у голові, що десятки тисяч передплатників, якими ми справді хвалимося і гордимося, не зацікавлені змістом ґазети, тільки коровами, то хіба В и вважаєте селян хамами і простаками, що „летять“ на запомоги, а ґазети й не читають! Прийдіть, добродію, до нас, ми покажемо Вам тисячі (буквально тисячі) писем, в яких написано, що думають селяни про нашу часопись і в яких самі пишуть, що хочби ми ті запомоги й скасувати, то небогато „відпалоби“ передплатників.

А чи Ви знаєте, ласкаве, що в нас є тисячі передплатників, які не мають корів ?А чи Ви розумієте, яка велика користь з того, коли хтось справді тільки зацікавлений запомогою взяв ґазету перший раз в життю до рук і через те мимохіть зацікавився рідним друкованим словом? Ви це дуже добре розумієте і в душі певно маєте правіший осуд про це, але для иншої відомої нам і Вам ціли уважаєте за відповідне,обплювати кожду річ якої дотикався Ваш противник, хоч вона тут ні при чому і хоч цей Ваш „спосіб“ не конче покриваеться з лицарськими поняттями війни. про які Ви так гарно вмієте говорити.

Ми зовсім не звикли сваритися, ані нікому так широко на зачіпку відповідати. Але Вам уважаємо за потрібне відповісти докладно, бо занадто сміло Ви нас ображаєте і тому з місця хочемо Вас полагодити. Вкінці — коли тягнете нас за язик — додаємо: Перегляньте ласкаво річник „свойого“ часопису, скільки там знайдете безграмотних новинок, фейлетоників і иншого направду зовсім примітивного матеріялу, за який ми малиби тим більше право „іти на Вас“, бож ви не даєте запомог... Та нам і в думці це не було, по засаді: Кождий роби своє діло, — а суддя буде Нарoд! А то ось, знайшовся непрошений і вилаявся, аж облизався...

Одним словом: Пане З. П.! Бачимо, що Ви людина з амбіцією, з енергією і власне тому з аспіраціями на великого чоловіка, на моралізатора провідника і гласителя ідей. Та скажемо Вам щиро: На такого Ви не надаєтеся! Чому? Бо за скоро впадаєте в лють і тоді, заморочені, поповнюєте несправедливі вчинки. І узглядноючи це, ми Вам Вашу напасть простимо (тимбільше, що вона нам зовсім не пошкодить!), але щиро Вам радимо: Злізайте!

———

†

Стефан Стражник

Муж довіря „Народньої Справи“ упокоївся в Бозі дня 6. січня 1930 року.

Бл. п. Стефан Стражник, господар в Гвіздці Старім, повіт Коломия, член Т-ва Просвіта у Львові, Кооперативи „Червона Калина“ у Львові, муж довіря „Народньої Справи“, член Повітового Комітету УНДО-ня в Коломиї, член і муж довіря кредитової кооперативи „Покутський Союз“ в Коломиї, член і бувший бібліотекар Читальні Просьвіти в Гвіздці Старім, та адміністратор аматорського Гуртка при Читальні, член Управи кооперативи „Дружба“ в Гвіздці Старім, бувший член Т-ва Сокіл в Гвіздці Старім (тепер розвязаного), секретар Т-ва Народній Дім в Гвіздці, службовик Районової Молочарської Спілки в Балинцях, упокоївся в Бозі дня 6. січня 1930. в 28 році життя.

Покійний Стефан ві наймолодших літ горнувся до освіти і до праці в користь загалу.

Ставши самостійним господарем, взявся з великим запалом до праці на народній ниві. В 1926. р. причинився в значній мірі до відновлення діяльности Читальні Просьвіти в родинному селі, а вибраний бібліотекарем дбає о зібрання читальняної бібліотеки, даючи при тому на деякий час до ужитку свою приватну бібліотеку. З початком 1927. р. з хвилею заснования в селі кооперативи, стає від разу її найревнійшим робітником, яко книговодець, і завдяки його праці кооператива протягом трох літ стала сильною і поважною інституцією. Як здібний орґанізатор зумів приєднати майже ціле село до кооперативи, котра в початках істнування мала 69 членів, а сьогодня 240. Так само жадна збірка на народні ціли не відбувалася в селі безйого почесної участи.

Від коли почала виходити „Народня Справа“, став Покійний точним її передплатником і прихильником, та як совісний муж довіря причинювався всюди до поширення нашої часописи.

Покійний ще мав і дальші пляни на будучність, а то збудовання могили-памятника „Борцям за Волю“ в родинному селі і заснования щаднично-кредитової кооперативи. Обовязок здійснення сих плянів полишив як заповіт своїм співгромадянам.

Похорон покійного відбувся дня 9. січня в день Його імянин при участи делеґацій кооперативних установ в Коломиї і дооколичних сіл, хору з Балинець, та численного громадянства в числі поверх 2000 осіб. На гробі зложено 9 вінців від кооперативних установ і громадянства, та виголошено пращальні промови, а хор відспівав „Заповіт“.

В покійному не лише родинне село, але і ціла Гвоздеччина стратила найкращого і найревнішого робітника.

Це був взірець свідомого українця-селянина, що з самопожертвою працював для добра народу і тому Иого імя буде все записане золотими буквами в історії освідомлювання нашого народу. Иого передчасна смерть сповняє нас усіх щирим жалем та співчуттям для Иого Рідні і Громади.

Нехай легкою Иому буде Рідна Земля, котра прикрила Покійного на вічний сон. В. И. П.

ПІД УВАГУ

Передплатникам і Мужам Довіря.

Цего року хочемо видати для наших точних передплатників кілька цікавих книжок, які видрукуємо окремо й розішлемо нашим передплатникам безплатно, як додаток ґазети.

Одні книжки будуть містити повісти й оповідання, а другі будуть господарські. Повісти й оповідання виберемо ми самі так, щоби вони були цікаві для селян. Але що до господарських, то хочемо порадитися наших передплатників, які господарські книжки булиби їм найпотрібніші і найцікавійші. Але щоби всі наші передплатники не витрачували на листи і значки, то просимо наших Мужів довіря,щоби самі порадилися з передплатниками зі свого села і коротко вписали,що про це думають передплатники і якої хто книжки хотівби. Писати коротко, прим. так: 10 передплатників у моїм селі хотілоби, щоби писати про це......) 5 хоче, аби писати про це......) і так дальше.

Передплатники повинні самі удатися до мужа довіря і сказати йому або виписати на Карточці своє бажання.

Ті відповіди треба присилати скоро, найдальше до кінця лютня, щоби ми скоро пересвідчилися,якої книжки з господарства найбільше людий собі бажає, і таку скоро видрукуємо.

———

Прозрівають.

Рівночасно з тим, як з України доходять до нас страшні вісти про те, як мучаться наші брати під московським ярмом більшовиків, прозрівають і ті наші люди, які дотепер вірили, що на Україні під більшовиками добре. Ось тепер до Народнього Комітету прийшла така заява:

У відповідь на дальшу політику червоної Москви відносно українського народу, яка кінчиться мордами та засудами чрезвичайки надцвітом українського народу, його інтеліґенцією селянством і робітництвом, у відповідь всім тим, які на наших землях приплискують в долоні на радощах страшним подіям, які творяться на Великій Україні і похвалюють політику Москви, яка не розбирає в способах, аби з України зробити свою податну провінцію, **заявляю отсим, що зриваю з партією СЕЛЬ-РОБ.**

Семен Федун

що досі був секретарем і орґанізатором Сель-Роба в Бродах.

Броди, 2/1 1930. р.

—о—

УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ

Льв'в, неділя 26. січня 1930. Число 4.

По святах.

Промайнув той час святочний
Скоро, не поволи,
І вже, діти українські,
Знову йдем до школи.

Добре, що нема морозу
І дорога гладка,
Бо не всі ми нині маєм
Нові чоботятка.

Дехто має постолята
І стареньку свиту,
То ще добре, що до школи
Має стежку биту.

Але вчімся пильно в школі,
Діточки кохані,
То ще будемо ходити
В золотім жупані!

Ю. Шкрумеляк

ЛИСТ до Івася Мізинчика.

Два роки ходив я до школи вісім кільометрів. А на третім причинили нам ще тисячу метрів.

Я мушу так ходити до школи, щоби навчитися замолоду, як я маю жити. В моїм селі є також школа, від нас на сто метрів, та я йду до школи вчитися 9 кільометрів. Я іду до тої школи ще більше, як милю, щоб собі осолодити кожду свою хвилю.

Щоб навчитись історії нашого народу, щоб я пізнав ще маленький, з якого я роду. В першім році я, Івасю, відморозив пальці і через те дві неділі не сидів я в лавці. Друга зима лекша була, але не для мене, бо за кару я отримав повно снігу в жмени. Знайшли мене на дорозі Петро і Юстинка, взяли мене зараз в хату, нещасна годинко. Мене снігом обложили, ніс, вуха і руки, з ніг чоботи іздіймили, такі мав я муки! Ноги в воді по коліна казали тримати а я вже у другій клясі, мусів так страждати.

Трета зима вже приходить, я вже в третій клясі, вже я ліпше забезпечивсь на зиму, як досі. Я вже добре перечитав лист від Івасенька і відписую до свого друга Мізинченка.

Лоза Мирослав, уч. III кл. Нар Школи в Тернополі.

Листи вуйка Петра

Четвертий лист.

Щож чувати, любі діти,
Як ви святкували?
Не було пригоди злої?
Лиха не зазнали?

Ну, то добре! Я так само
Святкував щасливо
І від Вас вісточок добрих
Ждав нетерпеливо.

Пишете, що всі здорові
І весела хата,
Тільки Андрійко сумує,
Бо розніс санчата.

Та нехай він на будуче
Слухає вже мами,
На стрімкий горб хай не лізе
З своїми санками.

А так буде на будуче
Мати він науку:
Той, хто неньці непослушний,
Має втрату й муку.

Та не довго плач, Андрійку,
Час іти до школи, —
Будеш пильний, то брат зробить
Ще нові гренджоли.

Тай усі ви, любі діти,
Науки пильнуйте,
Вчіться радо і читайте
І про все міркуйте.

Бо лиш з діточок розумних
Вийдуть добрі люди,
Нашій Неньці Україні
З них потіха буде!

— —

Лист до вуйка Петра.

Здорові були, вуйку Петре Сніжок!
Пишете гарні листи до діточок!
Я шість рочків скінчив, до школи ще неходжу,
Але Ваші листи читати уже можу.
Мої тато буквар мені купили,
Читати і писати мене научили.
Ваш гарний лист, вуйку Петре Сніжок,
Про Леся Воробчика прочитав я без похибок.
Із букваря навчився уже страх богато:
„Мама, баба, дідо, тато!“
Здорові будьте, вуйку Петре Сніжок,
Пишіть, богато про малих діточок!
Я, до книжки як візьмуся,
То ще більше научуся.

Написав **Петрусь Крит**,
син Олекси, з Фирлеївки,

Петрик в саночки сідає,
Бистро із горбка зїдждає,
Там іде якась бабуся,
Але Петрик не вважає.

Гоп! Бабуся з ніг упала,
Коновки порозкидала,
І Петро перевернувся,
Бідна баба ледво встала.

Та потім Петра вхопила,
На коліно положила:
„На, тепер ти будеш знати,
Як на бабу уважати!“

НОВИНКИ.

Календар на тиждень.

Січень 25 — 31

26. Неділя, Н. по Просв. Єрм. Страт.
27. Понеділок, Отців у Сінаї
28. Второк, Павла Тив. і Івана прп.
29. Середа, Покл. оков. Ап. Петра
30. Четвер, † Антонія Вел. прп. (Антонія Велик.)
31. Пятниця, Атаназія і Кир.

Лютень — 1

1. Субота, Макарія прп.

Увага: Свята в скобках (—) є виключно укр. православні, всі инші спільні українцям греко-католикам і православним.

Зміни місяця.

Нів 26. січня
Повня буде 13. лютня.

Як нарід приповідає:

— Як погідний Новий Рік, буде урожайний рік. Як болото — сировиця буде не хліб, а мітлиця.

— Різдво ялосяби, передновок не сновсяб!

— Як січень морозить, то весна йому грозить.

— **Замісць вінця на домовину** б. п. Стефана Стражника зложив пос. Дм. Паліїв 20 зол. на Українських Інвалідів.

— **Коляда в Русилові пов. Камінка стр.** В нашій редакції зложив п. Хомяк Іван зол. 22·—, як коляду для Укр. Інвалідів 10 зол. і на Рідну Школу 12 зол. З великою охотою ходили колядкувати молодші господарі, за що належиться їм признання. Також треба зазначити, що багато господарів дуже радо давали жертви на ту народну ціль, а тільки деякі менче свідомі не радо жертвували свої лепти.

— **Коляду** на Рідну Школу належить посилати просто на адресу: Рідна Школа, Львів, Ринок 10. На укр. Інвалідів на адресу: Тов. Укр. Інвалідів, Львів, Руська 3, а також спис жертводавців.

Ніколи не посилайте на адресу нашої редакції, бо це приспорює нам богато злишної маніпуляції, а тимсамим опізнює віддачу гроший.

— **Платіть, пане, за роботу!** Коло села Башлики пов. Луцьк є смолярня князя Радзівіла, а її управителем є якийсь пан Недбайлой. Йому возили люди в червні матеріял і він обіцяв до жнив заплатити, але не заплатив і досі. На це є рада: подати того панка в суд.

— **Огні в Бурштині.** Недавно підпалив хтось обійстя Івана Бойка в Бурштині. — 4. січня загорілася стодола о. Ґутковського, пароха в Бурштині і згоріли всі будинки. На Різдво вибух огонь в складі дощок Гамера. 10. січня згорів стіжок соломи за стодолою Йос. Ліщиньского. Всі пожежі вибухають в ночі.

— **Гарний примір!** Сімдесятьлітний господар Прокіп Букида в Краснім пов. Золочів — самочинно зложив в нашій редакції 6 зол., як жертву на „Рідну Школу“, Укр. Інвалідів і Убогих (по 2 зол.) Від себе складаємо щиру подяку а гроші передамо, куди належить.

Редакція.

— **Зловили злодія.** В Борщевичах пов. Перемишль зловили на саме Різдво в Кооперативі злодія. Є ним Міхал Ґадала, поляк. Пішов до арешту.

— **Вважайте на діти.** В Борщевичах згоріла в третий день свят хата господаря Терцецкого. Огонь спричинила 4-літня дитина, що бавилася сірниками під соломяною загатою, а робичі були в хаті.

— **Про страшну безпросвітність** по волинських селах пишуть нам раз-у-раз. Про всякі крадіжі, дефравдації і спроневірення солтисів і війтів та секретарів і про всякі надужиття з боку громадських урядовців і инших панків. Та такі дописи, хочби ми їх і містили, мало що поможуть. Раз що ті дописи писані недокладно, без імен осіб і без свідків та без точних дат, коли що сталося, а два, що й точні дописи не поможуть, коли люди на місцях не будуть домагатися слідства в таких справах, але і дальше

будуть терпіти всякі злодійства. Це повинні зробити передусім ті свідомі, що це бачуть і пишуть до нас, а потім нехай тільки пишуть про вислід справи.

— Ананаси на чужині. Ананаси це полудневі, дуже смачні овочі. За них платять у нас великі пани 18 золотих за один кільоґрам. Ті ананаси ростуть в Полудневій Африці в такій великій скількости, що там годують ними безроги. І в нас є такі рослини, що пропадають марно, а якби їх зірвати, то мож заробити: прим. лічниче зілля.

— Поїзд упав в ріку. Поспішний поїзд, що їхав з міста Тунісу до Константини (північна Африка) вскочив якраз на мості з шин. Машина і три ваґони враз з мостом упали в ріку. При цьому згинуло 12 осіб, а 20 важко покалічилося.

— Літаки падуть. В Люблині впав на землю літак, в якому їхав інжінер Павловскі з своїм механіком. Механік вбився, інжінер Павловскі важко покалічений.

— Пожежа в рафінерії. В Станиславові експльодував в четвер вечером (9. І.) збірник ропи в рафінерії нафти Габерів у Станиславові. Через те повстав пожар, що знищив частину фабрики. Огонь загашено піском і водою.

— Пожежа в Олеську. В Олеську пов. Золочів згоріло 14 жидівських склепів.

— Самогубство інспектора. В Борщеві застрілився старий 80-літний шкільний інспектор Казимир Добровольський. Причина: знеохочення до життя певно через убожество й хороби.

— Того життя мало коштує! В Боянові коло Познання є якийсь 20 літний сліпець з Острога, що лічиться в шпиталі. Він почав 9. листопада голодувати і не їв нічогісько до 27. грудня, отже 48 днів був без поживи. За той цілий час він не сідав ані не лягав, тільки стояв і ходив по кімнаті. Через ту голодівку втратив 40 кґ. на вазі, бо спершу важив 65 кґ, а по голодівці лише 25. Його зачали кормити силою.

— Військову службу відбував дуже мудро жидок з під Вильна Соломон Мовш. Він найшов собі заступника Янкля Ґольдкорна, який мав за него відслужити півтора року в війську, а за те Соломон Мовш мав удержувати його жінку і діти за цілий час військової служби. І булоби все в порядку, якби не жінка Янкля Ґольдкорна. Вона так голубила мудрого Соломона, що цей бідака по році пожиття з нею таки не видержав. Він пішов і добровільно зголосився у військових властий і розказав всю правду. Тепер оба мудрі жидки Янкель і Соломон в арешті, а справа в суді.

— Парова машина до молочення урвала ногу 18-літній селянській дівчині, Марії Заруті. Це сталося на фільварку ґрафа Ґолуховского в Скалі над Збручем. Цікаво, чи заопікується тепер пан ґраф нещасною дівчиною?

До складу й прикладу.

Йордан у Шпакові.

Трохи було того снігу, а потім пустило, а ту мене до Шпакова запросив Данило.

Каже: „Їтьте до нас в гості, воду освятити, ще на річці трохи леду, будем хрест робити“.

Вибрались ми у суботу пільними стежками, тут така тобі дорога: возом ні санками.

Але бодро йдем до цили, привикають ноги, бо привикли до вузкої й тяжкої дороги.

И кождий мусить привикати — по словам пророка: Що вузка іде до раю, до пекла широка.

Най буде вузка й терниста, коби була проста, та щоб було через пропасть хоч кавалок моста.

Найби ноги вже вмлівали і найби боліли, лиш терпінням і завзятям дійдемо до цили!

А в Неділю у Шпакові велика парада, зібралася над рікою шпаківська громада.

Ще найшли там брилу леду, гарний хрест зробили, два священики врочисто воду освятили.

І кинулись добрі люди святу воду пити, в сильній вірі, в надії, блага доступити.

Господині й господарі, бідні і богаті, і маленькі і великі і старці вусаті.

А потому до читальні свідомі вступали і з начальником громади заколядували.

А Данило мені шепче: „Скажіть їм хоч слово!“ Це почули зараз другі, просять і готово.

А я стану кінець столу тай став промовляти: „Нині тільки про Йордан щось годиться сказати.

„Ми всі нині пили воду, йорданську, здорову, щоб нам вийшла на здоровля, на щастя й обнову.

„Кождий пив водицю свіжу із ріки одної, най же всіх вона направить до Єдности тої.

„Най свята вода зародить думку в нас єдину, най усіх нас підбадьорить до праці, до чину.

„Най до нас біди ні лиха вже не допускає, а хто нас буде чернити, най йому заткає!“

Так я кажу, аж тут входить такий пан нівроку: „А цо то е за зебране? Яка рада в току? Я вас, пане начельніку, подам до повяту і за скуткі вас поцьонгнев, пане тего, за то!“

Пан начальник встав і каже: „Це не може бути, за нічо ви мене, пане, не смійте тягнути! У читальні мож зібратись завжди добрим людям і ніхто їх за нічо тут тягнути не буде. Ви там по селі дивіться, чи хто не піячить, й чи хто щось так не ховає, що ніхто не бачить. А в читальні мож зібратись тай поговорити, і без вас ми порадимось, як на світі жити“.

Облизався пан вельможний тай дав з хати нурка, пішов собі горі селом, мов та змокла курка.

А ми дальше говорили тай дещо читали, малі діти гарні вірші нам деклямували.

А ми дітьми любуємось: „От наша надія! Дбаймо про це, щоби їм хоч здійснилася мрія!“

Та в Шпакові про це дбають, нема що казати, якби всюди так, радівби

Іван Сорокатий

Що чувати в нашім селі?

Чижиків, пов. Львів. На третий день свят (9. січня) в салі читальні „Просвіти“ в Чижикові відограв аматорський гурток драму „Де горівка буває, там добра не має“ (видання „Н. Справи). Аматори вивязалися на сцені, наче справжні артисти. Сама штука своїм змістом подобалася людям дуже, а для деяких була вказівкою, куди дорога до добра народу. Саля була виповнена по береги і так повинно все бути.

Андрій Гнатишин.

———

Жапалівська „політика“. Цікаві відносини витворили „власть імущі“ в громаді Жапалові, пов. Любачів. Школу перемінено на утраквістичну, по суті чисто польську, мимо того, що більшість громадян села це свідомі Українці. Управитель школи поляк. Коли делеґація батьків домагалася у повітового інспектора Утціґа привернення української школи і учителя українця, пан інспектор в некультурний спосіб верещав, що це „політика“. На школі напис лише в польській мові.

Гаврило Люшня.

———

Черниця коло Бродів. Місцева кооператива розвивається добре і вже відчинено філію. На жаль, деякі найвидніщі представники місцевої інтеліґенції купують у жидів і ще й голосять по селі, що в кооперативі буцімто товар гірший і дорощий. Схаменіться, панство і не давайте злого прикладу!

Громадянин.

———

Космирин, пов. Бучач. В селі мимо віддалення від міст і мимо ріжних переслідувань розвивається національне життя. Є кооператива „Луг“, читальня „Просвіти“. Найбільшою перешкодою поступу в селі є деякі місцеві люди, що уладжують „толоки“ з пятиками і бійками і віршують цим молодіж. Опамятайтеся, поки час!

Громадянини.

———

Вишатичі, пов. Перемишль. Аматорський гурток в Вишатичах відограв в неділю 20. Х. 1929. дуже гарно під умілим проводом Івана Пашула виставу „Дай серцю волю“. На особливу похвалу заслугують ролі: Микити, Семена, Івана, Одарки, Омелька. Виставу закінчено відспіванням „О Україно, о люба ненько“. Побажаним є, щоб місцеві громадяне зацікавлювалися більше народною роботою а забули за „шинквас“, що на жаль находиться під одним дахом з читальнею.

Тоді можнаби думати про поворот давного становища Вишатич, де передвійною була українська районова молочарня, а тепер є польська. — До праці, громадяне!

———

До праці Підбужане! 20. Х. 1929. відбулося в Підбужі величаве кооперативне районове свято при великому здвизі укр. селянства. Після урочистого Богослуження уформувався величавий похід, на переді була кінна бандерія. Виголошено ряд промов На закінчення свята мала вечером відбутися святочна вистава з вечерницями. Однак, через те, що громада Підбуж не має ще свого власного Нар. Дому, а замовленої салі „Касина“ т-во „Стшелец“ в останій хвилі відмовило, вистава і вечерниці не відбулися.

Громадяни Підбужа повинні забезпечитися раз на завжди перед такими несподіванками на будуче, і вибудувати свій власний Народний Дім. Тому до праці!

Селянин з Підбужа.

———

Касуємо коршму! Княже, пов. Снятин. Завдяки старанням місцевої інтеліґенції і свідомих селян відбулося дня 13. Х. 1929. голосовання за скасованням коршми в селі. За скасованням коршми заявилося 533 голосів. Проти не голосував ніхто. Управнених до голосовання було 887. Коршма отже буде, помимо байдужности деяких громадян, скасована. Честь народнім працьовникам!

———

МОЛОЧНА КОРОВА

вартости 40 або 60 дол.

за 6 або 12 золотих

Може Вам її купити в щасливім випадку Редакція „Народньої Справи“, коли **найдалі до 31 січня 1930 року** пришлете нам піврічну (6 зол.), або річну (12 зол.) передплату на 1930 рік.

Бо між усіми тими передплатниками, котрі найдалі до 31-го січня вишлють піврічну передплату (6 зол.), вильосуємо — крім численних надгород по 6 золотих також

ОДНУ МОЛОЧНУ КОРОВУ ВАРТОСТИ ОКОЛО 40 ДОЛЯРІВ

а між усіх, що пришлють найдалі до 31. січня річну передплату (12 зол.), вильосуємо — крім численних надгород по 12 золотих — також

ОДНУ МОЛОЧНУ КОРОВУ ВАРТОСТИ ОКОЛО 60 ДОЛЯРІВ

Користайте з доброї нагоди і чимскорше висилайте передплату на 1 піврік або на цілий 1930 рік, найдальше до 31-го січня, бо тоді будете мати спокій з передплатою і в разі випадку маєте запевнену запомогу, а крім того можете ще й виграти грошеву надгороду (6 або 12 зол.), або може вам пощастити виграти корову.

Рішайтеся на це самі і других наклонюйте! Бо при тім нічого не втратите, а можете богато зискати.

Найдалі до 31. січня 1930 року.

(Докладнійше про це писали ми в попередних числах).

Переписка і всякі поради

Дописувач з Плугова коло Золочева. Просимо виразно написати, о що ходить, без неясних насмішок і натяків. Як пришлете, помістимо.

В. П. з Чернятина. За вірш дякуємо. На оказових числах адреси можуть бути мильні, але хто пришле передплату й с-ою точну адресу на чеку, того запишемо в книги і адреса вже все буде добра.

— —

Що по чому.

У Львові, дня 20 січня.

ЗБІЖЖА За двірську пшеницю платять 36 до 37 зл., за селянську 34 до 35; за жито 22 до 25; овес 18 до 21; ячмінь 17 до 20. Фасоля біла 70 до 85 зл., краса 50 до 55, кольорова 40 до 50; гречка 24 до 25; кукурудза 24 до 25; просо 27 до 28. Мак синій 140 до 140, сивий 110 до 120. Горох пів Вікторія 31 до 36, горох звичайний 24 до 27.

ПАША. За солому платять у Львові 9 до 10 зл., за сіно 4 до 5, за конюшину 15 до 16. За ґрис подрібно по сотнарови по 19 до 20 зл. Макухи 40 до 41.

— —

Молоко, масло, яйця

Маслосоюз платить за солене масло 5·40 зл., несолене 5·20, молоко 38 ґрошів, за літру сметани 1·60 зл, за копу яєць 8·10.

СВИНІ. Експортова різня Рукера на Знесінню платить за свині на бекони по 1.90 до 2·20 зл., за так звані віденські (поверх 1·20 кґ. ваги) по 1·70 до 1·90 зол., за товсті свині по 1·85 до 2·30 зл.

— —

Гроші

1 ам. доляр	8·87 — 8·89	зл.
1 кан. дол.	8·73 — 8·71	„
1 фунт. анґл.	43·20 —43·43	„
100 корон ческ.	26·20 —26·40	„
100 шель. австр.	125 —125·30	„
100 ґульд. данц.	172 —173	„
100 леїв рум.	5 — —	„

— —

Як ходити коло тільної корови.

Не один господар сьогодня чекає приплоду від своєї худоби. Це є прибуток в його господарці, якого він цілий рік чекає. Щоб ці чекання й надії не завели, треба знати, як тільну корову доглядати. Скажемо коротко. При добрій. теплій, чистій стайні — треба ще: 1) давати добру ситну, свіжу їжу, особливо в останніх 3-4 місяці перед породами. До цієї доброї їжі належать: солодке добре сіно, конюшини, люцерна, малі кількости різаної бараболі, бураків, ґрис, мука, макухи льняні, конопні, соняшникові і инші. Натомість тільній корові не можна давати: паші стухлої, сіна з квасних лук, не давати багато соломи, а тим більше змерзлої бараболі, бураків. Ще більше шкодять корові квашена паша, жом, ріпакові макухи, меляса — від цих кормів корова може скинути теля. Воду для тільної корови давати в міру — 1 раз на день після їжі. Вода не мусить бути зимна.

На два місяці перед отеленням, корови не можна доїти. В цей час молоко корови мусить йти на будову тіла теляти. Коли молоко тоді забирати, то корова буде худнути. Тільну корову час від часу треба випускати на двір, аби перейшлася. Від цього у неї буде легкий порід.

Що робити, аби кури також в зимі неслися.

Як тільки похолодніє, сейчас кури перестають нестися. В слід за тим яйця дорожіють, бо їх мало довозять до міст. Але в доброї господині навіть серед лютої зими кури несуться. Бо вона вміє порадити собі проти студіні і її тоді кури не мерзнуть. А робиться це так: В морозні дні не випускається курий на двір. Але не можна їх держати в темнім, бруднім і холоднім курнику. Тому в доброї господині курники мають вікна і в них видно ся як в хаті. Через вікна світить сонце — бо курники вікнами звернені до полудня і гріє. Крім того на землю сиплеться трохи полови і кури порпають в ній та гріються. На ніч вікна заслонюється соломяними матами.

Холодні курники можна огріти ще в такий спосіб: навозиться грубшу верству свіжого кінського гною добре його втоптується і посипається з верху половою. Гній гріє і нагріває курник.

Можна кінського гною навезти також довкруги курника попід його стіни.

Важне також, аби курий в зимі вміти добре годувати. Перш всього треба три рази денно давати трохи теплої води, абу кури не мусіли гасити спраги снігом та ледом. Далі треба давати теплу заминку, а до заминки давати трохи запареної полови з конюшини, або запарених потерух сіна, щоби заступили зелену пашу. Замість комах і черваків, треба давати мясної мучки, або ґрису або макухів. З зі зерна найліпша кукурудза, бо вона гріє птицю. Як так будеться доглядати курий, то вони навіть в морози будуть нестися, тоді як яйця найдорощі.

Як господарити зі снігом на полях?

Це питання для декого буде здаватися смішним, але направду від снігу багато на врожаю хліба залежить. Впаде сніг на мокру землю і замерзне — озимина зіпріє і пропаде. Не впаде сніг, а земля замерзне — озимина може вимерзнути. Змете вітер сніг з поля і озимина може вимерзнути а в літі висохне. Заляже богато снігу в ровах і долинках і озимина випріє або вимокне. Утвориться на полі лід (ожеледа) озимина випріє і тд. В багатьох країнах озимину хоронять від цих ушкоджень — в той спосіб. що сніг волочать, орють, розкидають, валкують тощо.

Отже й ми мусимо зимовий час використати для праці на полі. Вже тепер на полях завіруха змела сніг в борозни та під межі а середина гола на морозі. Візьміть лопату та виберіться всі родиною на поле, розкидайте сніг з борозни на поле, сніг уляжеться і вкриє озимину від морозів. Якби випав великий сніг, зверху відтаяв а потім замерз, зборонуйте його драпаком (велика мітла з хворосту). — Щоб задержати сніг на полі від вітрів — зробіть з двох дощок розпирач на взірець дволемішевого плуга перекидача і проведіть ним по полі кілька борозен. Цей розпирач поробить снігові балки і борозни. Підчас завірюхи сніг з чужих піль сяде до борозни і за балкою на Вашому полі. На весні, коли сніг засяде до борозни і довго не розтає — розкидайте його по полі, инакше озимина випріє. Коли випав великий сніг на мокру землю і є обава, що озимина випріє, треба сніг привалкувати деревляним валком. Притиснений до мокрої землі сніг заморозить землю аж до корінців озимини.

Пізнаються й на „Силі“

Одержуємо такий лист:

Хвальна Редакціє! Прошу помістити слідуюче письмо до Редакції газети „Сили“.

Отсею дорогою звертаю часопис „Сила“, бо такої онучі не потребую. В нас вже дурних нема. То, що пани з „Сили“ малюють на нашу часопись „Народню Справу“, най собі на ніс причеплять, бо ми селяни знаємо і віримо, що „Народня Справа“ нікого не вциганила і ті тисячі зол., які Редакція виплатила яко запомоги, ніхто вже не закриє, і вони свідчать, до чого „Народня Справа“ стремить і що бажає нашому народови. А ті пани зі „Сили“, що вихваляють московську владу на Україні і перекидуються мов ті фарбовані лиси, то в „Волю Народа“, то в „Сель Роба“, то тепер вже в „Силу“, аби як небудь затуманити людий, і доказувати, що москалі на Україні добре роблять, нехай вчепляться гілі сухої, а не нас українських селян.

Паньків Антін, селянин.

Дроговиж, дня 15. січня 1930.

367 запомог по 120 зол.

на суму 44.040 золотих.

Дальші запомоги від 366-ої до 367-ої признаємо оцим передплатникам:

366. Гриць Матійчук с. Миколи, Балинці пов. Коломия, корова впала 20. грудня.

367. Теодор Равлик, Волцнів пов. Жидачів, корова впала 28-го грудня.

Запомоги (по стягненню цілорічної передплати) вишлемо до 14. днів.

Ганделеси на війні.

(Смішна але правдива воєнна пригода)

Саме тепер, в січні цего року, минає 16 літ, як москалі залили наш край, а австрійське війське обкопалося вздовж найвищих хребтів Карпат — зі сторони Закарпатської України — і тримало свої позиції. Спорий шмат часу минув від тої зими, але кождий, хто тоді був на фронті, певно ще добре памятає ріжні пригоди з тих часів. А бували ті пригоди і сумні тай бували веселі.

В тім часі, заким ще на карпатський фронт прийшли німці, війна в Карпатах була дуже тиха. Австріяки й москалі висилали тільки свої стежі (патрулі), які тільки деколи вдавалися з противником у перестрілку. А звичайно так бувало, що побачивши одні других, обі стежі завертали в свій бік, або — брали одні других без бою в полон. Нераз при цім власне траплялися смішні пригоди і таку одну я добре памятаю.

Одного дня рано вибралося з австрійських окопів пять вояків з одного полку резерви на „патрулю“. Чотири звичайні рядовики — мабудь наші старші люди — і їх командант-капраль, жид, родом десь зпід Яворова.

Уйшла ця стежа 3 кільометри горами, нікого не видно. Вже хотіли завертати, аж тут раптом вийшла з яру московська стежа, в числі десять люда. „Руки в гору!“ крикнули австрійці, наставивши до москалів кріси. Москалі покидали кріси, хоч їх було в двоє більше, як австріяків.

Та яке було здивовання австрійського капраля-жида, коли до нього приступив командант московської стежі і заговорив по жидівськи! Він був також жид, десь із Житомира, і зарав пізнав свій свого. Пішли оба, розмовляючи, в сторону австрійських окопів, а за ними чотири австріяки з полоненими москалями.

Коли уйшли кількадесять кроків, обізвалася в московськім єврею салдацька совість і він промовив до австрійського жида-капраля:

— „Слухай, ти! То не може бути, щоби ви взяли нас у полон. Аджеж вас є тільки пять, а нас десять. Як то виглядає?“

Австрійський жид дав себе переконати:

— „Правду кажеш! Ми повинні вам піддатися, бо вас більше, то буде і для тебе гонорово. А добре у вас в Росії полоненим?“

— „О, ще як! Що дня мясо і булка сабашівка!“

— „Ну, то завертаємо!“

Капраль приказав своїм здивованим жовнірам кинути кріси, москалі взяли свої з землі і повели австріяків у російську сторону.

Але заледво пройшли так з двацять кроків, як капраль-жид раптом став, ударив себе рукою по чолі і сказав:

— „А то з мене ґой! Слухай, я забув тобі щось важне сказати!“

— „Говори!“ каже московський жид.

— „Чи в вас платять за полонених?“

— „Якто? — питає здивований еврей — А в вас платять?“

— „У нас в Австрії платять за кождого полоненого вашого салдата по дві корони! Отже я бувби заробив за вас 20 корон!“

— „Гм! — каже московський жид. — Зробім інтерес! Я зі своїми салдатами дам себе тобі знову взяти в полон, але з тих 20 корон ти мені даси половину!“

— „Згода!“ заявив капраль.

За хвилю на приказ унтера-жида москалі знову покидали кріси. а австріяки повели їх на австрійський бік.

І правда — команда виплатила капралеви-жидови 20 корон, а він з того дав 10 корон унтерови. Але команда не знала про той „гандель“. Про це говорили собі тільки жовніри між собою і сміялися з жидів, як вони і на війні гандлюють.

Розказав Учасник.

———

ТОРБИНКА СМІХУ

На пять мінут.

Гість: А де ваша жінка?

Господар: А вже дві години минуло, як пішла кудись на пять мінут.

Згідливі.

Один: Вже двайцять літ жию зі своєю жінкою і за той час один одніський раз ми були одної думки.

Другий: А коли то було?

Один: Вчора вибухла в нашій хаті пожежа і ми рівночасно обоє почали втікати.

Так хвальком буває...

Чванився ніс перед ногами:

— „Я ніс, а ви що? Я в горі, а ви в долині! Я важнійший від вас! Куди вас поведу, туди підете! Ви мені не рівня".

І гордо задерся в гору. А тимчасом ноги зійшли в рів, спіткнулися і ніс гоп у болото!

Коли добре?

Внук: Бабо, коли мала риба добра?

Баба: Тоді добра, як нема великої!

Чому їсть бібулу.

Учитель: Що ти робиш Степане? Ти їш бібулу?

Степан: Так, пане професоре, їм бібулу, бо я тепер вилизав з лавки чорнило! Бібула вибере чорнило і мені не пошкодить.

—o—

— Спростовання. Наш муж довіря П. Кеба з Войславич просить нас спростувати, що війт Ів. Медвідь з Войславич не є такий, як представляє його дописувач. Він нераз сам збирав на Р. Школу і є діяльний в ріжних наших Товариствах, а допис є злобний. (Цей допис в ч. 1 через недогляд поміщено, хотяй не було підпису мужа довіря, і тому його отсим відкликаємо).

Пригадуємо

що **найдальше до 31. січня** мають усі наші передплатники **доповнити залеглу передплату за минулий рік і прислати передплату на 1930 рік**, бодай на два-три місяці.

Хто до дня 31. січня не пришле залеглого довгу з 1929 р. і не відновить передплати на 1930 рік, такому **перестанемо висилати газету, але за залеглий довг будемо** дальше **доходити свого права** иншою дорогою.

Хто дістає 120 золотих запомоги?

1) **Запомогу 120 золотих** одержує кождий наш передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменше 2-річна — але тоді коли він в день випадку був уже бодай один місяць передплатником — коли разом з погибшою не мав більше, як 4 штуки дорослої (понад 2-річної) худоби — і коли погибша штука до дня випадку була в нього найменше 14 днів, та коли в день вплачення передплати була здорова.

2) В однім році може передплатник дістати запомогу лише один раз.

3) Посвідку про загибіль треба вислати найдалі до 5 днів по випадку.

4) Передплата на „Народню Справу" виносить 1 зол. місячно. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 зол.) а ще краще на пів року (6 зол.).

5) Передплатником числиться кождий від того дня, коли він вислав передплату, або по перерві відновив її.

6) Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди висилати нову, заки скінчиться попередна, бо часом і день перерви може стати на перешкоді признанню допомоги.

Збірка в Чижикові

зол. 40 з нагоди Різдвяних Свят, на Політ. Вязнів. 507

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ

З друкарні Щ. Беднарского в піднаймі „Кооперативи Промислу Ґрафічного" Львів Ринок 9 — Телефон 76-14.

Видавець: ІВАН ТИКТОР